

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР
КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Бекназаров Азимбек Анаркуловичтин, Медетбеков Шамшыбек
Осмонкуловичтин жана Касаболотов Жыргал Асековичтин кайрылуусун
өндүрүшкө кабыл алуу жөнүндө

2019-жылдын 10-апрели

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: К. Абдиев, Э.Ж. Осмонбаев, Ч.О. Осмонова, катчы С.А. Джалгокпаеванын катышуусунда Бекназаров Азимбек Анаркуловичтин, Медетбеков Шамшыбек Осмонкуловичтин жана Касаболотов Жыргал Асековичтин кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2019-жылдын 26-февралында Б.А. Бекназаровдун, Ш.О. Медетбековдун жана Ж.А. Касаболотовдун Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 3-апрелиндеги № 197 «Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» токтому менен бекитилген Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө жобонун 3-пунктунун экинчи абзацындагы маалыматтарда «этностук таандыгы» тууралуу маалымат ачык көрсөтүлбөй, ал эми ушул эле пунктун он тогузунчу абзацындагы маалыматтарга «этностук таандыгы (арыз ээсинин каалоосу менен)» деген маалыматтын жабык киргизилиши Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-

беренесинин 3-бөлүгүнө, 20-беренесинин 2-бөлүгүнө, 5-бөлүгүнүн 6-пунктуна, 38-беренесине карама-каршы келет деп табуу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Арыз берүүчүлөр өз өтүнүчүндө жогоруда аталган Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтомунун 1-пункту менен Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө жобосу бекитилгендигин, ал эми ошол эле токтомдун 2-пунктунда 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспорт (ID-карта) киргизилгенине байланыштуу, Кыргыз Республикасынын жаранынын 2004-жылдын үлгүсүндөгү паспорттун даярдоого документтерди кабыл алуу 2017-жылдын 30-апрелинен тартып токтотулуп, токтомдун 3-пункту менен 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорттун (ID-карта) даярдоого документтерди кабыл алуу 2017-жылдын 1-майынан тартып башталарын белгилешкен.

Андан сырткары, аталган токтомдун 4-пункту менен Кыргыз Республикасынын жаранынын 2004-жылдын үлгүсүндөгү (ID-карта) жана 1994-жылдын үлгүсүндөгү паспортторун алмаштыруу 2017-жылдын 31-декабрына чейин гана акысыз жүргүзүлөрү аныкталган.

Кайрылуу субъекттеринин пикиринде, аталган токтом менен бекитилген Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө жободо мурдагы 1994 жана 2004-жылдардагы үлгүсүндөгү паспорттордо жарандын кайсы этноско (улутка) тиешелүүлүгү жазылган өзүнчө графа 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспортто ачык көрсөтүлбөй, жабык түрдөгү электрондук чипте арыз ээсинин каалоосу менен гана көрсөтүлөрү белгиленген. Башкача айтканда, Кыргыз Республикасынын жаранынын кайсы этноско (улутка) таандык экендигин көрсөтүүчү графа, 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспортто ачык көрсөтүлбөй калган.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 5-бөлүгүнүн 6-пунктуна ылайык адамдын жана жарандын кайсы этноско

таандык экенин эркин аныктоо жана көрсөтүү укугу эч чектелүүгө тийиш эмес деп белгиленген. Ал эми арыз берүүчүлөр жарандардын бул укугу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн аталган токтому менен чектелип, кайсы этноско тиешелүүлүгү ачык жана эркин көрсөтүү укугунан ажыратылган, анткени ар бир жаран өзүнүн кайсы этноско (улутка) тиешелүүлүгүн эч кимдин таасирисиз аныктап, эркин жана ачык шарттарда өз документинде көрсөтүш керек эле деп эсептешет.

Ошондой эле кайрылуу субъекттери Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 38-беренесине ылайык ар ким өзүнүн этностук тийиштүүлүгүн эркин аныктоого жана көрсөтүүгө укуктуу экенин белгилеп, аны кайсыл бир мамлекеттик орган жаңы паспорт киргизип жатып паспорттун ичинде ачык көрсөтүлбөгөн, окулбаган электрондук чипке киргизип жарандардын укугун бузууга же чектөөгө жол бербөө керек эле деп эсептешип, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык адамдын жана жарандын укуктарын, эркиндиктерин чектеген мыйзам алдындагы ченемдик укуктук актыларды кабыл алууга тыюу салынганын, ошол эле учурда Кыргыз Республикасынын Өкмөтү Конституциянын 5-беренесинин 3-бөлүгүнүн ченемдик жобосун одоно бузуп, негизсиз, коомчулуктун пикирин сурабастан жарандардын 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспорттун (ID-карта) киргизип, аны алмаштырууну 2017-жылдын 31-декабрына чейин гана акысыз жүргүзүлөрүн айтышкан.

Арыз берүүчүлөрдүн пикиринде, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жарандардын 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспортуна акысыз алмаштыруу мүмкүнчүлүгү белгиленген мөөнөт менен чектеп, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 3-бөлүгүндө көрсөтүлгөн Кыргыз Республикасында мыйзам жана сот алдында бардыгы бирдей деген принцибин бузган.

Муну менен бирге, кайрылуу субъекттери Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жарандардын жаңы паспортту алмаштыруу үчүн кетүүчү убакыттын

жана чыгымдардын өлчөмүн эске албастан, алардын 2004-жылдын үлгүсүндөгү паспортторунун мөөнөттөрү бүткөндө алмаштырылсын дебестен, Конституциянын 3-беренесиндеги Кыргыз Республикасында мамлекеттик бийлик мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын эл алдындагы жоопкерчилигинин жана ачыктыгынын, өз ыйгарым укуктарын элдин кызыкчылыгында жүзөгө ашыруусунун принциптерине негизделет деген бөлүгүн одоно бузган деп эсептешет.

Арыз берүүчүлөр Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 5-бөлүгүнүн 6-пунктуна жана 38-беренесине ылайык ар бир адамга жана жаранга өзүнүн кайсы этностук тийиштуулугун эркин аныктоого жана көрсөтүүгө укук берилгенин, Кыргыз Республикасынын жарандары бул конституциялык укуктарын өздөрүнүн паспорту аркылуу 2017-жылдын 3-апрелине чейин «улуту» деген графа аркылуу ачык көрсөтүп келгенин, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын талабына ылайык адамдын жана жарандын кайсыл этноско (улутка) таандык экени анын өз паспортунда ачык көрсөтүлүшү керектигин белгилешүү менен 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспорттун 1994 жана 2004-жылдардагы үлгүсүндөгү паспорттордон бирден-бир айырмачылыгы бул жарандын кайсы улутка тиешелүүлүгүн көрсөткөн графанын жок болгондугу деп, ал эми Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн бул паспорт алмаштыруу саясатын адамдардын жана жарандардын конституциялык укуктарын бузуу гана эле эмес, кыргыз улутуна каршы жүргүзүлгөн саясат деп эсептешет.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде Б.А. Бекназаров, Ш.О. Медетбеков жана Ж.А. Касаболотов Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 3-апрелиндеги № 197 «Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» токтому менен бекитилген Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө жобонун 3-пунктунун экинчи абзацындагы

маалыматтарда «этностук таандыгы» тууралуу маалымат ачык көрсөтүлбөй, ал эми ушул эле пунктун он тогузунчу абзацындагы маалыматтарга «этностук таандыгы (арыз ээсинин каалоосу менен)» деген маалыматтын жабык киргизилиши Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-беренесинин 3-бөлүгүнө, 20-беренесинин 2-бөлүгүнө, 5-бөлүгүнүн 6-пунктуна, 38-беренесине карама-каршы келет деп табууну суранышат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья К. Абдиевдин маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Келтирилген өтүнүч жалпысынан «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 20, 21, 24, 25, 26-беренелеринде көрсөтүлгөн талаптарга жооп берет.

Кайрылуудан талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу байкалып, ал ишти конституциялык сот өндүрүшүндө кароого негиз болуп эсептелет.

Ошол эле убакта, келтирилген өтүнүчтө талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 3-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктуна, 5-беренесинин 3-бөлүгүнө, 16-беренесинин 3-бөлүгүнө, 20-беренесинин 2-бөлүгүнө жана 88-беренесине ылайык келүүсүн текшерүү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн бар экендигин тастыктаган укуктук негиздеме келтирилген эмес жана аталган конституциялык ченемдер менен өз ара тутумдук байланышта турбайт.

Ошондуктан, судьялар коллегиясы Б.А. Бекназаров, Ш.О. Медетбеков жана Ж.А. Касаболотовдун талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын жогоруда аталган ченемдерине

ылайык келүүсүн текшерүү бөлүгүндөгү талаптары өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылууга жатат деп эсептейт.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2 жана 5-бөлүктөрүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Бекназаров Азимбек Анаркуловичтин, Медетбеков Шамшыбек Осмонкуловичтин жана Касаболотов Жыргал Асековичтин талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 3-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктуна, 5-беренесинин 3-бөлүгүнө, 16-беренесинин 3-бөлүгүнө, 20-беренесинин 2-бөлүгүнө жана 88-беренесине ылайык келүүсүн текшерүү бөлүгү өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Бекназаров Азимбек Анаркуловичтин, Медетбеков Шамшыбек Осмонкуловичтин жана Касаболотов Жыргал Асековичтин талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 5-бөлүгүнүн 6-пунктуна жана 38-беренесине ылайык келүүсүн текшерүү бөлүгү өндүрүшкө кабыл алынсын.

3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

К. Абдиев

Э.Ж. Осмонбаев

Ч.О. Осмонова